

Tenkrát na *Západě*

Název této předmluvy odkazuje nikoliv na proslulý western, nýbrž dvouměsíčník *Západ*, který od roku 1979 vycházel ve vydavatelství Collegium Bohemicum v Kanadě. Jeho hlavním redaktorem byl Miloš Šuchma, autor této vzpomínkové knihy. *Západ* patřil mezi nejvýznamnější exilová periodika. Publikovala v něm řada osobností české a slovenské kultury. Na redakční práci se podíleli členové redakční rady Jiří Fabšic, Eva Límanová, Stanislav Reiniš, Josef Škvorecký, Václav Táborský, Jan Uhde, Ota Ulč a Vladimír Valenta. Klíčovou roli měl Josef Škvorecký, který byl také autorem symbolického názvu časopisu. Společně se svou manželkou Zdenou Salivarovou, s níž vybudoval nejdůležitější exilové nakladatelství, také pomohl zajistit jeho tisk. Časopis *Západ* byl sice primárně určen exilovému prostředí (abonenty měl ve čtyřiceti zemích po celém světě), ale zasílán byl v menším počtu také do Československa. Obdobně tomu bylo s jeho přispěvateli, mezi nimiž převažovali rovněž exulanti, ale nechyběli ani autoři z domova. *Západ* v tomto kontextu plnil významnou roli zprostředkovatele, a to oběma směry.

Podobně je možné popsat životní roli Miloše Šuchmy, který patřil dlouhá desetiletí mezi nejaktivnější představitele krajanského života v Kanadě, kde se na konci šedesátých let usadil jako politický uprchlík po srpnové okupaci. Pocházel z rodiny, kterou postihly oba totalitní režimy. Jeho otec byl pražský obchodník a zlatník, který byl v roce 1942 krátce vězněn německými okupanty. Přestože přišel o majetek, dokázal se opět vypracovat, aby o několik let později skončil opět ve vězení, tentokrát zásluhou komunistů. Důsledky nesla celá rodina. Mladý student nemohl po střední škole studovat na Vysoké škole ekonomické, ačkoliv měl vynikající známky. V těchto vzpomínkách popisuje, jak se mu však shodou okolností podařilo najít zajímavé zaměstnání v oboru počítačové technologie, který byl tehdy na počátku. Po absolvování základní vojenské služby dálkově studoval informatiku, což mu později pomohlo získat dobré místo v Kanadě.

V roce 1968 se Miloš Šuchma zapojil do nově vzniklého Klubu angažovaných nestraníků (KAN), který se stal jedním ze symbolů probuzené občanské společnosti v období pražského jara. Stal se vedoucím jeho organizačně-propagační komise, která se ustavila v červnu 1968. Bohužel srpnová okupace a následné obnovení sovětského modelu vlády zmařily naděje na změnu poměrů.

Stejně jako mnoha dalších Čechů a Slováků se Miloš Šuchma s manželkou rozhodli nevrátit z dovolené v západní Evropě a zvolili exil. Po krátké francouzské přestávce zamířili za oceán. V Kanadě získali dobré zaměstnání a mohli se záhy věnovat také pomoci dalším uprchlíkům z vlasti. Miloš Šuchma se angažoval především v Českém a Slovenském sdružení v Kanadě, které patřilo mezi nejpočetnější krajanové organizace na světě. Pro jeho členy organizoval mnoho kulturních a společenských akcí, jednal s kanadskými úřady a snažil se také podporovat opozici v Československu. Od roku 1987 byl celkem desetkrát zvolen předsedou Československého národního sdružení v Kanadě — po rozdělení republiky s názvem České a Slovenské sdružení v Kanadě —, v němž se angažuje doposud jako čestný předseda. S nadšením sledoval pád komunistických režimů ve východní Evropě. V březnu 1990 navštívil po více než dvaceti letech opět Prahu, kam poté jezdil velmi často. Snažil se propojovat starou a novou vlast a pomáhat, kde to bylo možné. S lítostí ovšem také často sledoval, že vyrovnávání se s komunistickou minulostí nebylo rozhodně dostatečné. Svědčí o tom vedle řady jiných věcí také smutná skutečnost, že i přes jeho velkou snahu doposud nebyla krajanům umožněna distanční volba.

Vzpomínky Miloše Šuchmy ovšem nejsou pouze reflexí velkých historických zlomů minulého století, které zásadním způsobem ovlivnily jeho život. Přibližují také setkání a přátelství s mnoha zajímavými osobnostmi, zejména v oblasti kultury. Jsou rovněž rodinnou kronikou, která ukazuje také kořeny jeho postojů. Jsou také svého druhu cestovním deníkem, neboť autor v nich popisuje svoje zážitky z četných cest po celém světě. Celou knihou se současně prolíná jeho živý zájem o situaci v rodné zemi, kterou sledoval nikoliv jako pasivní pozorovatel, nýbrž jako aktivní člověk, jenž se ji snažil svým úctyhodným počínáním proměnit k dobrému.

PETR BLAŽEK